ხუთშაბათი, 21 თებერვ. 1908 წ.

ისარი

წელიწადი მეორე—№ 42

გაზეთი «ისარი» ერთის წლით დირს 7 მან., ნახევარი წლით—4 მან. 50 კ., ერთის თვით—90 კაპ. გაზეთის გამოწერა შეიძლება ყოველ თვის პირველ რიცხვებში.

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე 3ტიტეთი ღირს 15 კაპ.; უკანასკნელზე—10 კაპ., სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითოჯერ სდამლეს 5 საათამდე ღირს 3 მან., ზუთი საათის შემდეგ—მეტი.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება «ისრის» რედაქციაში და კანტორაში ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან ნაშუადღევის 4 საათამდე.

ხელმოწერილი ჩვენ ამ დაბეჭდვაზე, დაბეჭდავ მეორე ჩვენ ... რედაქციაა დიდხანს არ ინახავს. ინახავ ერთის თვით—მხოლოდ დიდი ... ლებთან პასუხისათვის საჯიროა ... ბერთაგან მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 11 საათიდან ნაშუადღეამ 3 საათამდე.

ადრესის გამოგზავნა ტფილისიდან ტფილისს გარეთ ღირს 1 მან., ხოლო სხვაგან—40 კაპ.

ფასი ნომერი ფულად 5 კაპ.

რედაქციისა და კანტორის ადრესი: ტფილისი. ელისაბეთის ქუჩა, № 1.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, редакція «ИСАРИ»

მიიღება ხელის მოწერა 1908 წლისათვის.

ყოველ დღიური სამოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

ისარი

გაზეთი ღირს:

ერთის წლით:	ნახევარი წლით:	ერთი თვით:
ტფილისსა და ტფილის გარეთ. . . 7 მ.	4 მანეთი 50 კაპ.	90 კაპ.
სახლეთარ-გარეთ . . . . . 12 მ.	6 მანეთი.	1 მანეთი 50 კაპ.

ცალკე ნომერი ფულადად ერთი შაური.

გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის პირველ რიცხვიდან. წლით გაზეთის გამოწერა შეიძლება მარტი პირველ იანვრიდან პირველ იანვრამდე.

ფასები ოფიციალურ ფასებისა:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
	თვეთ	თვეთ	თვეთ	თვეთ	თვეთ	თვეთ	თვეთ	თვეთ	თვეთ	თვეთ		
ტფ. და ტფილისს	1—50	2—50	3—50	4—50	5	6	7	8	9	10	11	12
გარეთ	1—80	2—60	3—80	4—90	6—50	7—80	8	9	10	11	12	
სახლეთარ-გარეთ	2—50	3—50	4—50	5	6	7	8	9	10	11	12	

ხელის მოწერა შეიძლება:

ფოსტაზეა: 1) «ისრის» რედაქციაში (ელისაბეთის ქუჩა, № 1, მეორეს სახლი); 2) «ქ. ბ. ფ.-ქ. სამოგადოებისა» მაღაზიაში შინ ქეზეკაშვილთან (სიაბანლის ქ., თავეკ-ასნაურობის ქარვასლა); ქუთაისში: ისიდორე ავიცარიძესთან «ინტერფაინის» წიგ. მაღაზია); ბათუმში: ს. ტარიელაშვილთან (ბოლოსის ბაღეკ).

ფოსტიკი ფული უკათუოდ ამ ადრესით უნდა გამოგზავნოს: Тифлисъ, Кочубеевская ул. № 14. И. С. Агладзе.

უკანასკნელი ქართული წარმოდგენა სასაზინო თეატრში. უკანასკნელი

ზუთშაბათს, 21 თებერვალს, 1908 წ. ქართულ დრამატიულ საზოგადოების დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება

ქართველი ოფიცრების ცხოვრიდან ბ. ... ბ.

ვალერიან ბუნიას საგანგებოდ

პირველად ქართულ სცენაზე ცნობილი ბიესი ევგენი ჩრიდოკოვისა.

ეგრაელები

დრამა 4 მოქმედებად თარგ. ვალ. ბუნიას მიერ.

მონაწილეობას იღებს მთელი დასი.

ადგილების ფასი ჩვეულებრივი. დასაწყისი სწორედ საღამოს 8 ს. ... 9 ...

მოთხოვა წელი გამგეობის თან. ნიკ. ... რეჟისორი ვალერ. ...

ტფილისის სახალხო თეატრი. რუსული ოპერა.

რეპერტუარი მთელი კვირისა:

პარასკევს, 22 თებერვალს, ორი წარმოდგენა: დილით დაკლებულის ფასებით

„სევილელი დალაქი“.

სადამოი ... ჩვეულებრივის ფასებით „ოროი ... ...“.

შაბათს, 23 თებერვალს, ორი წარმოდგენა: დილით დაკლებულის ფასებით—«ბანკის ... ...», ... 1. «ქალაქელ ...» ... 2. «... ...» ... ...ბაკოვსკისა; 3. «...», ...ბა ... (უკანასკნელი აქტი).

კვირას, 24 თებერვალს, ორი წარმოდგენა: დილით ... ...

„ორი ... ...“.

სადამოი ... ...—სხვა და სხვა ...

დასაწყისი 12 საათზე, ... 8 ...

ᲓᲛ. ᲜᲘᲙᲘᲢᲘᲜᲘᲡ ᲪᲘᲠᲙᲘ.

ᲗᲣᲗᲨᲐᲑᲐᲗᲘ, 21 თებერვალს, 1908 წელს, დიდი წარმოდგენა. სამ მოქმედებად. პირველი—ᲮᲐᲠᲙᲝᲕᲘᲡᲘᲜᲘ ᲐᲠᲢᲘᲡᲢᲘᲡᲐ, კლოუნები და მასხარები. დღეს საზოგადოებას დაურიგებენ 35 საჩუქარს, სულ 200 მანეთისას. უმთავრესი საჩუქრები: ორი ქალის ვერცხლის საათი, ᲚᲠᲣᲚᲘ ᲩᲠᲓᲘᲚᲘᲡᲐ ᲙᲐᲢᲘᲝᲜᲘ, სამი ᲪᲝᲪᲮᲚᲘᲜᲘ ᲪᲮᲝᲠᲐᲜᲘ, ოთხი სამოვარი, დასაკიდი ლამპები და «ᲐᲒᲠᲝᲜᲝᲛᲘᲜᲘᲡ» ნივთები. ნივთები დარიგდება 11 საათზე მეორე მოქმედებაში. ბალეტი—ᲨᲘᲤᲝᲜᲘ. დასაწყისი 8½ საათზე. კასსა ღია 11-დან 2 საათამდე, და 5 დან წარმოდგენის გათავებამდე. დაწვრილებით პროგრამებში.

(1—113—1) დირიჟორი ᲐᲚᲘᲛ ᲜᲘᲙᲘᲢᲘᲜᲘ.

ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲘ

ᲥᲘᲠᲣᲠᲒᲘᲣᲚᲘ ᲓᲐ ᲓᲔᲓᲐᲗᲐ ᲡᲜᲔᲣᲚᲔᲑᲘᲡ

ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ

ᲔᲥᲘᲛᲘᲡ ᲘᲕ. ᲒᲝᲪᲐᲫᲘᲡᲘᲐᲜᲘ

ᲒᲐᲮᲡᲜᲘᲚᲘᲐ ᲐᲛᲐ ᲬᲚᲘᲡ 20 ᲗᲔᲑᲔᲠᲕᲚᲘᲓᲐᲜ.

ადრესი: ტფილისის ქუჩა, სახლი კირიჩეჩვილისა, „ᲠᲘᲜᲐᲠᲘᲐᲚᲘ“-ს სასტუმროს გვერდით. (25—56—17)

ᲕᲝᲠᲝᲜᲪᲝᲕᲘᲡ ᲛᲔᲠᲚᲘᲡ ᲞᲘᲠᲛᲐᲜᲘᲡ, ᲜᲐᲠᲘᲛᲐᲜᲝᲕᲘᲡ ᲡᲐᲮᲚᲨᲘ ᲒᲐᲮᲡᲜᲘᲡᲐ

ᲑᲣᲤᲔᲢᲘ

„ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲞᲣᲠ-ᲦᲕᲘᲜᲝ“

ᲑᲣᲤᲔᲢᲨᲘ მოიპოვება ყოველგვარი ევროპიული და ქართული საკმელი, მოზომდებული მუდამ ახალ სანოვაგისაგან. კახური ღვინოები, საუკეთესო ხაში და ᲪᲝᲪᲮᲚᲘᲡ. სილუფთავე სანაკმელი. ფასები ყველისათვის ხელ მისაწვდენია. (25—7)

ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲨᲘ

ᲒᲐᲮᲡᲜᲘᲚᲘ ᲐᲤᲗᲘᲐᲥᲘ ᲐᲚᲔᲥᲡᲘᲡᲐ

ნიკოლაევის ქუჩაზედ, საკინოვის სახლში, № 7. (2—129—2)

ᲥᲗᲘᲡᲨᲘ

ᲔᲥᲘᲛᲘ ᲘᲐ. ᲩᲐᲠᲙᲝᲕᲘᲡ

ᲒᲐᲮᲡᲜᲘᲚᲘᲐ ᲐᲛᲐ ᲬᲚᲘᲡ 8 ᲗᲔᲑᲔᲠᲕᲚᲘᲓᲐᲜ.

ᲛᲘᲦᲔᲑᲐ ᲧᲝᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲓᲦᲔ ᲛᲝᲛᲓᲘᲜᲐᲠᲔ ᲐᲠᲐᲒᲚᲘ

„ᲐᲛᲮᲐᲜᲐᲒᲝᲦᲐ“

რომლის წესდება მთავრობისაგან დამტკიცებულია ამა წლის 8 თებერვალს.

გამგეობა ამით აცხადებს, რომ ᲐᲠᲢᲔᲚᲘᲜ ᲙᲘᲠᲘᲦ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲝᲛᲐᲒᲔᲑᲣᲚᲘ ᲐᲓᲒᲘᲚᲔᲑᲘ ᲬᲔᲠᲘᲡ ᲛᲘᲣᲬᲔᲠᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ. ᲕᲘᲡᲐᲪ ᲡᲣᲠᲡ ᲪᲜᲝᲑᲘᲡ ᲓᲐᲒᲔᲑᲐ, ᲗᲣᲛᲪᲐ ᲛᲘᲓᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲓᲐᲒᲔᲑᲐ, ᲗᲣᲛᲪᲐ ᲛᲘᲦᲔᲑᲣᲚᲘᲐ ᲐᲛᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ ᲛᲘᲬᲔᲑᲘᲡ ᲡᲘᲡᲣᲤᲐᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ.

ᲒᲐᲛᲒᲔᲑᲝᲜᲐ ᲐᲛᲘᲗ ᲐᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲡ, ᲠᲝᲛ ᲐᲠᲢᲔᲚᲘᲜ ᲙᲘᲠᲘᲦ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲝᲛᲐᲒᲔᲑᲣᲚᲘ ᲐᲓᲒᲘᲚᲔᲑᲘ ᲬᲔᲠᲘᲡ ᲛᲘᲣᲬᲔᲠᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲙᲐᲜᲝᲜᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲨᲔ, ᲠᲝᲛᲚᲘᲡᲐᲪ ᲐᲠᲐ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲦᲔᲑᲣᲚᲘ ᲐᲠᲐᲠᲘᲡ ᲡᲘᲡᲮᲚᲘᲡ ᲐᲓᲒᲘᲚᲘ ᲛᲘᲬᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲡᲘᲡᲣᲤᲐᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ.

ᲐᲛᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝ ᲛᲝᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲛᲝᲛᲐᲒᲔᲑᲣᲚᲘᲐ ᲬᲚᲘᲡ 8 ᲗᲔᲑᲔᲠᲕᲚᲘᲓᲐᲜ. ᲔᲠᲗᲘᲡ ᲞᲘᲠᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲓᲦᲔᲑᲘᲗᲘᲡ ᲒᲐᲜᲘᲠᲩᲐᲰᲘᲡ ᲒᲚᲔᲑᲘᲗᲘᲡ ᲓᲐᲨᲝᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲦᲔᲑᲣᲚᲘᲐ ᲛᲘᲗᲘᲗᲔᲑᲘᲗ ᲒᲐᲜᲘᲠᲩᲐᲰᲘᲡ ᲒᲚᲔᲑᲘᲗᲘᲡ ᲓᲐᲨᲝᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲦᲔᲑᲣᲚᲘ ᲞᲐᲡᲣᲮᲔᲑᲘ ᲛᲘᲣᲬᲔᲠᲔᲗ ᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲛᲔᲠᲗᲘᲡ

წულო უუყება და აგრეთვე მსგავი თავად-აზნაურობა საგლეხო ბანკის შემწეობით, ასალებენ თავის „ხელულნელებელ“ საკუთრებას და მრავალი მიწიანონი დესეტინა გლეხობის ხელში გადადის, მაგრამ, როდესაც ეს გადასვლა მიწიც ფულით სწარმოებს, უმეტეს შემთხვევაში მამულების შეძენას უფრო შეძლებული გლეხობა ეკიდება. ამავე შეძლებულ გლეხობას ნება ეძლევა და შედგენილნი სასარგებლო ნებაც—დასტოვოს თემი და ყერძო დამოუკიდებელ მესაკუთრედ გახდეს: ამ გზით რუსის ოფიციალურ სოციალურ ფუმბილება ძირიან-ფესვიანად იშლება. სოფელი ხელოვნურად იყოფა ორ მოწინააღმდეგე ბანაკად და მთავრობის მიზანი—შექმნა ფეოდალ საგლეხო ბურჟუაზისა, რომელიც ადვილად ალარ გაჰყვება რევოლიუციას და რომელიც ადვილად ვერ შეითვისებს სოციალისტურ მოძღვრებათ“—ნელ-ნელა კიდეკ განხორციელდება, თუკი მთავრობა მართლა მოახერხებს მთელის თავის გეგმის ასრულებას და თუ გლეხობაც გაჰყვება ახლად მოვლენილ სოციალურს რეფორმატორს.

ჯერ ძნელია იმის თქმა, გაიმარჯვებენ თუ არა სავსებით რუსის აგრარიები. ამ ერთის წლის განმავლობაში საგლეხო ბანკმა, მიწათმფლობელობის მომწყობელმა საგანგებო კომისიებმა და მთავრობის სხვა დაწესებულებამ—აგენტებმა დიდი ენერგია დახარჯეს და დიდი შრომა გასწიეს, მაგრამ მაინც და მაინც საგრძნობელი ნაყოფიერებით ვერ დაიტრაბახებენ: ჯერ მიწებიც ცოტა გასალიდა გლეხობაზე და თემიდან გამოსვლის მსურველიც ბევრი არ გამოჩენილა. მეორეს მხრით, გლეხობა სრულიადაც არ იჩენს დაკმაყოფილების განწყობილება და ისევ წინანდებურად მოელის „ბერტდელს“. ამ მხრით ფრიად საინტერესო მოვლენას ვეშინენვთ მეცამე სათათბიროს საგლეხო წარმომადგენლობაზნ. როგორც იცით, აწინდელ სათათბიროში გლეხების დიდი უმეტესობა მემარჯვენეთა ს�ეს ებს ამ შვენგბენ და გრაფ დორეარისა და პუერშკევიჩის, აგრეთვე ბობრინსკის მეთაურობას ეორჩილებიან. ესეთი „პარტიული მდგომარეობა“ ავალებს მათ მოთმინებით უცადონ და ხელი შეუწყონ ნაოვრობის აგრარულ პროგრამის განხორციელებას. მაგრამ ამ შერნეულმა გლეხებმაც ვერ გაამართლეს მოლოდინი და „არა სასიამოვნო“ მიდრეკილებს იჩენენ: ნელ-ნელა იწყებენ ეჭვობის გამოჩენას, აგრარულ პროგრამებს ადგენენ და (horrible dictu!) იძულები» გამოსყიდვაზედაც ჰბედავენ ლაპარაკს თავის პროგრამაში. თუ შერჩეულნი გლეხები ასე იქცევიან, ადვილად წარმოსადგენია, რა გრძნობა სურვილებით არის ამ გლეხობის მასსა გადეფენილი, რომელიც ნახევრი საუკუნეა აგერ მოელის მიწის უსასყიდლოთ ხელში ჩაგდებაზე ოცნებობს...

ოფიციალური ცნობა

დიდის მთავრის ნიკოლოზ ნიკოლოზოვის ძისა და იუსტიციის მინისტრის მოკვლის განზრახვაზე

ბოლოს დროს ცნობები იყო მიღებული, რომ სოციალისტ-რევოლიუციონერების პარტიას გადაეწყვიტა მოკვლა დიდის მთავრის ნიკოლოზოზ ნიკოლოზის ძისა, იუსტიციის მინისტრისა შეჩერვინატოვისა და უმაღლეს მთავრობის რამდენისამე სხვა წარმომადგენლისა; ამ პროტოტიპოვ მოკმედების ასრულება დავალებული ჰქონდა ამ პარტიის ორგანიზაციას, რომელიც „ჩრდილოეთ ოლქის მფრინავ მებრძოლ რაზმის“ სახელს უწოდებდა თავის თავსა. შემდეგ ალმოჩნინეს, რომ „მფრინავ რაზმის“ წევრნი ზვერავდნენ დიდის მთავრის ნიკოლოზოზ ნიკოლოზოზის ძის სასახლესა და იუსტიციის სამინისტროს შენობასა. სხვი მთვანინ 6 თებერვალს იუსტიციის სამინისტროს ვასავალ კარებთან დამდგარიყო და შეგლოვიტოვის გასვლას ელოდებოდა. მაგრამ მინისტრი წინაღვე გაავფრთხილეს და იმ დღეს სახლიდან აღარ გამოსულა. 7 თებერვალს მფრინავ რაზმის წევრნი ხელახლად გაჩნდნენ იმავ სახლიბის რაიონში, ამიტომ პოლიცია ყველა შენიშნულ პირების დატუსაღებას შეუდგა. პეტერბურგის სხვა და სხვა [illegible]ებში, უმთავრესად ხსენებულ ადგილებს ახლო, დაატუსაღეს, პირველი,—ქალ. ჩიტის მოქალაქე ლეკ სერგეის ძე სინეგუბი, რომელიც ტანსაცმოს ქვეშ ძლიერი ასაფეთქებელი მანქანა უპოვეს, მეორე—ლიდია ავგუსტის ასული სტურე, რომელიც შეეცადა დამალვას და პოლიციელებს უნაყოფოდ ესროდა ბრაუნინგის სისტემის რევოლვერი, მესამე—პერმის გუბერნიის გლეხის ქალი ანნა მოხელის ასული რასპუტინა, რომელსაც მეფეთაში უპოვეს სასროული ყუმბარა. აწინაოდენ მუფთა რასპუტინსაც ჰქონდა 6 თებერვალსაც, რაკი იუსტიციის მინისტრის სადგომთან მდგარიყო. მეოთხე—უცნობი კაცი, რომელსაც ამნაირივე ბომბა ჰქონდა და თავის თავს იტალიის ქვეშევრდომის მარინ კალეგინის სახელი უწოდა; გაჩხრეკის დროს ამას ალოჩაჩნდა

*) იხ. „ისარი“ № 40.

ბასპორტი იტალიაში ქალ. პორტომარიკოს პიეფეკის მიერ მიცემული, სახელმწიფო საბჭოსა და სათათბიროში შესასვლელად საჭირო მოწმობა, რომ კალეგინო იტალიურ გაზეთების „ლა ვიტა“ და „ლ ტემპო“ ს კორესპონდენტად იყო, ამნაირივე მოწმობა იტალიის ქალაქ საეფოსა და ხსენებულ გაზეთების რედაქციების ბლანკზე, აგრეთვე რამდენიმე შენიშვნა და წერილი იტალიურსა დ რუსულ ენებზე. მეხუთე—ტურუბანის ოლქიდან გაქცეული სერგეი გაბრიელის ძე ბარანოვი, რომელიც ყოველ დღეს იუსტიციის მინისტრის გამოსვლას ელოდებოდა. იგი შეიარაღებული იყო ბრაუნინგის სისტემის რევოლვერით. მეექვსე უცნობი ქალი, რომელიც თავის თავს რევოლიუციონერ სახელს **კისას** უწოდებდა. ამ ქალმა პოლიციის სამმართველოში რევოლვერით დასჭრა „ბოროდავინი“. მეშვიდე—ვიატკის გუბერნიის გლეხი ალექსანდრე ფილიპეს ძე სმირნოვი; ამანაც დატუსაღების დროს ორი პოლიციელი დასჭრა; იმის სადგომში იპოვეს ორი ბომბა და პოლიციელის სრული ტანსაცმელი. მერვე—ტეხნიკი პეტრე კოსტანტინეს ძე კოსტანტინოვი, რომელის სადგომიდან წამოიღეს თუნუქი თეთრის მქუხარე ვერცხლის წყლის 27 ჯასულები, ორი ამფეთქებელი გოგირდის სინდვაეთ, ბერტოლეტის მარილით და ბაჭრით და ქაბარი მქუხარე ვერცხლის წყლის ბოლეტიანი. მეცხრე—პორუჩიკის ქალიშვილი ვერა ლეონდოს ასული სანჩრეკსკაია, რომელის სადგომში ადმოჩნდა ორი ინა-ლეგალური პასპორტი, გიტენლი ბრაუნინგი ორის მარქაფა ბუდით, ოფიციის ტემლეკი, ნაირ-ნაირი ნივთები, ბომბის საკეთებელად საჭირონი, ეუდი იუსტიციის სამინისტროს ნიშნით, პეტერბურგის ორი პლანი შენიშვნებით. მეათე — პეტერბურგის უნივერსიტეტის სტუდენტი ათანასი ივანეს ძე ნიკოლაევი.

პოლიციის მიერ გამოძიების დროს კონსტანტინოვმა და უცნობმა ციხამ დადაშენეს, რომ ხსენებულ მფრინავ მებრძოლ რაზმს მიზნად ჰქონდა დიდის მთავრის ნიკოლოზზ ნიკოლოზოზის ძისა და იუსტიციის მინისტრის მოკვლა, რაზმის წევრთ მოლაპარაკება ამ პროტოტიპოვ ზეხადეს გამოთხოვილი ჰქონდათ იანჩეხლაის სადგომში, სადაც დროებით ინახებოდა ფინლიანდიიდან მოტანილი ბომბები. ეს უნობმა ქალმა დაუმტკიცა ამას, რომ 6 თებერვალს იუსტიციის მინისტრის მოკვლას ვაპირებდი რევოლვერითაო და ეს გაზზოსაც ხსენებულ იმატომ ვერ ავასრულეს, რომ მინისტრის ძმაძე საქმეა, ისე როგორც არარაობასთან ბებმაა ძნელი... ამ სიმნელის საიბდუმლოება ის გახლავს, რომ მოკამთე განზრახ თუ შეუგნებლივ მოიყრუებს ყურს და არაგვითარს თქვენს მოსაზრებას არ მეუშვებს თავის თავში. შეაკერეთ რაფდენიც გნებავთ ცარცვი კედელს, ზედ განა დარჩება რაფე?

იმ აზრის დასაკვლელად და გასამართლებლად, რომელიც ჩვენს გაზეთში იყო გატარებული კულტურის და პოლიტიკის ურთიერთობაზე, ახალი არგუმენტების წამოყენება არ არის საჭირო, ასეთ არგუმენტებს არც წამოვაყენებენ „ძველ წერილში. სამაგიეროდ, ჩვენ ვკისრულობთ დავამტკიცოთ, რომ ჩვენ კი ბოლ, სწორედ ჩვენი მოპირდაპირეები სცდილობენ გადალახონ ფაქტები და სწორედ ისინი იბნეებიან ოცნებებ მი ამ სადავო კითხვის გამო.

გიფეიჭნიათ როდისმე, „ეზრის“ პუბლიკისტებო, რატომ ხდება, რომ ჩვეულებრივ კულტურულს დაწესებულებებში სწორედ ის პოლიტიკური ტენდენციები შეიჭრებიან და გამაბონდებიან ხოლმე, რომელნიც გამაბონებულნი არიან ამა თუ ის ქვეყნის პოლიტიკურ ცხოვრებაში? ალბ, მაგალითად, იფიქრეთ, რა მიზეზია, რომ გერმანიის სკოლა ძონარეზნის ილეალ ბნეგავს, ხოლო საფრანგეთისა კი ოესაუბლიკის ილეალს? თქვენი არ ვიცით, მაგრამ ჩვენთვის კი ცხადია ეს ნიზეზი: საფრანგეთში პოლიტიკური ძალა რესპუბლიკასელების ხელშია, გერმანიაში კი ძონარქისტების ხელში. ვიდრე სკოლა პოლიტიკის **გარეშე** არ იქნება გაძოცსადებული, შეუძლელია ოგი სხვა რიგ პოლიტიკურ ტენდენციებს ეხსაბერებოდეს და არა ტენდენციებს, რომელნიც ახასიათებენ ორსეტლში ჩასხდნენ ვიდაცა ქალები და არა მინისტერია.

დანარჩენ მრავლდებულთაგან რასპუტინმ, სტურემ, სმირნოვმა, კალეგინომ და სინეგუბმა უჩვენეს, მონაწილეობას ვიღებდით მებრძოლ რაზმშია, რასპუტინამ ამას გარდა განაცხადა, რომ ხელმწიფის მოკვლის განზრახვა არა გვქონია, დანარჩენთ კი ეოველ ჩვენებაზე უარი სთქვეს, როგორც ამ კითხვაზე, ისე საქმის არსებით მხარეზე.

გამოირკვა აგრეთვე, რომ ყველა მრავლდებულთ დიდი სიდუმლო მესაკადმესელა ჰქონიათ ერთმანეთთან. რასპუტინსა, კალეგინსა და სინეგუბს ხოვ ყუმბარაზე უკეთეს ბანაკზე ან ალბონზეა, რომ პირველი ყუმბარა იწონიდა—8 გრამ., მეორე—6½ გ., მესამე—8 გრამ.; ყუმბარები გატენილი იყო ელექტროდინამიტით და ამფეთქებელიც თავის ადგილზე იყო დამდგარი.

ხსენებულ პირთა საქმე პეტერბურგის სანფდერა-სათლეკ სასამართლოს გადაეცა ოქრს დროის წესებინ ძალით გასარჩევად 14 თებერვალს სასამართლოს მიერ საქმის გარჩევის დროს ბრალდებულთ რასპუტინს, სტურემ, სმირნოვმა, კალეგინომ, ბარანოვმა, სინეგუბმა და კისამ განაცხადეს, რომ „ჩრდილოეთის მფრინავ მებრძოლ რაზმის“ წევრები ვიყავით, ეს რაზმი ეშმაფრთა მინისტრ შეჩეგლოვიტოვის მოსაკალვად, ხოლო ყველანი უარსყოფდნენ დიდის მთავრის ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძის მოკვლის განზრახვას; რასპუტინმ განაცხადა, პარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა თავის რეშენებულის საშუალებით წინადადება მოგვცა ამ საქმეს შეგვდგომოდით, მაგრამ ჩვენ არ დავსთანხმდითო, კიდევ ბარანოვიც განაცხადა, ეიოდა, რომ მინისტრის მოკვლის განზრახვა ჰქონდეთ, მაგრამ პირადად მონაწილეობა არ მიმიღია ამ საქმეში, მინისტრის კარეზე მხოლოდ ცნობის მოყვარეობით ვიდექითო; სინეგუბმა განაცხადა, 7 თებერვალს ბომბა უნდა მესროდა შეჩეგლოვიტოვისთვის, მაგრამ 6 თებერვალს არა ვყოფილვარ იმ ადგილას, სადაც მოკვლა იყო განზრახული. ბრალდებულმა კისამ იარაღით წინააღმდეგობაზე ჩვენებაზე მიცემა არ მოისურვა. ბრალდებულთ სტურემ და სმირნოვმა, რომელთაც ასეთივე ბრალდება წაუყენეთ, განაცხადეს: პირველმა—არა მჭონდა განზრახვა პოლიციელისადმი ესროლა, მხოლოდ სიგნალს მაცემ მინდოდა, მაგრამ ბრძოლის დროს ხელი ამიცდა და ტყვია სხვა მხარეს გავარდაო; მეორემ—ფეიერტეს იმიტომ ვესროლე, რომ ამას ჩემ მოვალეობად

*) იხ. „ისარი“ № 40.

ბუს პოლიტიკურს რეჟიმს. რატომ?—იმიტომ, რომ სკოლაში განსაზღვრულ პოლიტიკურ ტენდენციების გატარებას დარაჯად უდგება თვით სახელმწიფო მთელი თავის პოლიციით, ჟანდარმერიით, ჯაზუშებით და დასასრულ ჯარით. ამ დარაჯის დაძლევა იქნება იმავე დროს პოლიტიკური რეფორმიც. ახალი პოლიტიკური რეფორმის დამყარება. მაშასადამე, თუ სკოლა და საერთოდ კულტურული შუამაბა პრინციპიალურად პოლიტიკის გარეშე არ იქნა გამოცხადებული, ეს სკოლა ყოველთვის ქვემდებარე იქნება ანარქიულის პოლიტიკურის რეგიმისა. თუ სკოლა პოლიტიკის გარეშე არ იქნა დაყენებული, არც ერთს საზოგადოებრივს მიმართულებას იმის გარდა, რომელსაც უქარაგს ხელმწიფე პოლიტიკურ ბატონობის კეკერთხი, არ შეეძლიან თავისი კვალი დაჩნევის სასკოლო საქმეს.

შემოკლებული ფორმულა, სკოლა ყველგან პოლიტიკას ემორჩილებოდა, დოგმად კი არ უნდა მიიღოთ, „ეზრის“ პუბლიკისტებო, არამედ იმისი აზრი უნდა შეიგნოთ. ხოლო თუ ეს აზრი შეიგნეთ, მაშინ კი ისეთ უაზრობას ვეღარ იტყვით, ბოროტსაც ეხლა ამბობთ: სკოლა პოლიტიკას ემორჩილება, მაშასადამე სკოლა პოლიტიკას უნდა ემორჩილებოდეს; რეაქციონერები ამ პრინციპით სარგებლობენ თავის პოლიტიკურ მიზნებისთვის, ამიტომ ჩვენც ამავე პრინციპით უნდა ვისარგებლოთ, რადგან „ისეგ სჯობია, პოლიტიკა ამ ჩვენც ეაწარმოვოთ და რეაქციონერთ მოლიდ არ დავუთმოთო“. რომ გესმოდეთ, „რა რეალური ძალა და შინაარსი აქვს პოლიტიკის გაპრინციპებას სკოლაში, თქვენ ეუცილველად დაინახავდით, რომ თქვენ ასეთ ბოროტ ანარქიულ ფანტაზიებს ალარ ეფანტებოდეთ. ინანჩეხლაიამ და ნიკოლაევმა სრულიად უარსყოფ [illegible] ლიმა ამ საქმეში. კონსტანტინოვმა ეს ნაცვადა: სოციალისტ-[illegible] [illegible] [illegible] [

კისა, კონსტანტინოვისა და ნიკოლაევის გარდა, დამწაფვედ იქნეს ისინი, რომ თავიანთი მიზნის მისაღწევად განიზრახეს მოკვლა გვარდიისა და პეტერბურგის სამხედრო ოლქის უფროსის დიდის მთავრის ნიკოლოზოს ნიკოლოზოვის ძისა და იუსტიციის მინისტრის შნეგლოვიტოვისა მაგრამ თავიანთი განზრახვა მხოლოდ მთავან დამოუკიდებელის მიზეზებისა გამო ვერ შეასრულეს. ამის გამო სასამართლომ მოუსაჯა ლეგ სინეგუბსა, ალეკსანდრე სმირნოვსა, კალეგინოსა, ანნა რახეპუტინასა, ლიდია სტურესა, სერგეი ბარანოვსა და უცნობ ქალს კასას—სიკვდილით დასჯა დახრჩობით, ხოლო ბრალდებული ვერა იანნიტოვასა, პეტრე კონსტანტინოვსა და თანამონაწილეობა ეკურგა: იანნიტოვასა 10 წლით, კონსტანტინოვსა და ნიკოლაევს 15 წლით. ეს განაჩენი უკვე დამტკიცებულია სათანადო წესით და აღსრულებულ იქმნა, მხოლოდ ინანებულაოის ეკატერგის ვადა ხუთ წლამდე შეუმცირეს. („ბ. ღ. ს.")

მყარე შენიშვნა.

(ჩვენებურ ეს-დგომა საყურადღებოდ)

გაზეთი „ნიშდურნი" იბეჭდება საყურადღებო წერილები ბ-ნ ხეობელისა: „სოციალ-დემოკრატია სრულად". ამ წერილში მოთხრობილია ბევრის შემზარავი ამბები და ის უსმენიათ ბევრნი, რომელნიც ჩაიდნეს სოფლად ვითომდა ხალხის წინამძღოლებმა, საქართველოში საერთო მოძრაობის დროს.

მე არ მეგულება ისეთი ადამიანი, რომ ამ წერილებმა არ ჩაფიქროს და არ აღაშფოთოს. შეშფოთებულან ჩვენებური სოციალ-დემოკრატებიც, მაგრამ შეშფოთებულან თავისებურად. იმის მაგივრად, რომ დაჩაგონ და შეიჩენონ ბ-ნ ხეობელის წერილში აღნიშნული ფაქტები და მათი მომქმედნი, ჰგმობენ და ზიზღით იხსენიებენ როგორც ამ წერილების ავტორს, ისე მათ გამომქმედებენ რიდაქციას და ყველა იმათ, ვისაც ამ რიდაქციასთან რაიმე დამოკიდებულება აქვთ. სხვათა შორის, რამდენიმე ჩემმა ნაცნობმა ს.-დემოკრატმა მეც მისაყვედურა ამ წერილების დასტამბვა და ეჭვი შემოიტანა, რომ წერილების ავტორი მე უნდა ვიყო.

ამით ვაცხადებ, რომ ავტორი ამ წერილებისა მე არა ვარ, თუმცა სავსებით ვეთანხმებები ბ-ნ ხეობელს იმ **მკაფიო განმარტებით**, რომ, ჩემდა თავად, **ბრალს არა ვსდებ** მარქსის მოძღვრებას და იმათ, ვისაც სავსებითა და ზედ მიწეენით შეუგნიათ ეს მოძღვრება. **მე ბრალსა ვსდებ** იმათ, ვინც მარქსი თავის ხელსახოცად გაიხადა და ზედ ამ სახნავი უკუღმართად მოხმა და დამფარავდა. მე ბრალსა ვსდებ იმ ყოველად გათახსირებულ უმწიფართა, რომელნიც შეეფარნენ მარქსიზმის თავისებურ დიდ ფაროს და ყოველად უკეთენი და უზრდელნი ამ დროს ის ხალხი თავ-ს ქვენა გრძოსთი იკმაყოფილებდნენ. მე ბრალსა ვსდებ იმათ, ვინც ბოროტად მოიხმარა თავის მომაგალნებელთა ნდობა და ვინც თავის დროზე არ ალაგმა ეს ბოროტ მომქმედნი, რომ სოფლად შეგნების მაგიერ, გახრწნილება არ შეეტანათ.

1906 წლის ზაფხულს მე თვითონ მოგზიდა სოფლად ცხოვრება და ისე თუ ისე ეროქმედობა. გლეხების შეეფერებოდი ჯერ მოკალთული, მთისაცვე თხოვნით,*) მთელ ცხინვალის ხეობას გარს ეუვლიდი და ერთი დღე მოსვენება არა მქონია. აი, ამ დროს იმფერი რამ უკეთდებოთა ჭაბე, იმდენ საზიზღრობას წაეყარა, რომ ბ-ნ ხეობელის ნაამბობი ჩემ ნახულ-ნაგრძნობთან შედარებით მარტოოდენ თავიზოან მოთხრობად ჩეეჩვენებოთ. ყველა ჩემი ნახულ-ნაგრძნობი ზოგი წერილობით შეეტყობინე ჩვენში ცნობილ სოციალ-დემოკრატებს და ზოგიც პირადად ფაქსებსენ**) და ვსთხოვე: რაიმე ზომები მიეღოთ მათის ნდობით აღეპუურიენ მოთხარეზ. რაზედ-პროპაგანდისტოთა წინადადება, მაგრამ ჯერ ერთი რომ არავითარი ზომა მაშინ არ მიეღიოთ და თუნდა ძალიანაც რომ სდომებიოდათ მათი ალაგმვა, მე მგონია, ვეფიოს გაეწყობდენ, რადგან სოფლის ორგანიზაციათა შორის (ქარაულში მაინც), ასე ეცქვთათ, დიდი დეზორგანიზაცია—განხეთქილეა—იყო და ერთის მეორისა არც არა ეესმოდა და არც არა სწამდა.***)

უნდა მოგახსენოთ, რომ მე სოციალ-დემოკრატი არა ვარ, მე ჩემი საკუთარი იდეალი მაქვს საქართველოსა და ქართველებისათვის შეძლებისა დაგვარად სასამსახურო, მაგრამ რადგანაც ყველგან ს.-დემოკრატების სახელით მოქმედებენენ, შინაურთაგანვე ძარცვა-გლეჯით შეშუბებული სოფლელთა დასამშვიდებლათა და ჩვენის ხეობის რაზმელ-პროპაგანდისტებს ამ წერილების დასტამბვა და ეჭვი შემოიტანა, რომ წერილების ავტორი მე უნდა ვიყო.

ამით ვაცხადებ, რომ ავტორი ამ წერილებისა მე არა ვარ, თუმცა სავსებით ვეთანხმებები ბ-ნ ხეობელს იმ **მკაფიო განმარტებით**, რომ, ჩემდა თავად, **ბრალს არა ვსდებ** მარქსის მოძღვრებას და იმათ, ვისაც სავსებითა და ზედ მიწეენით შეუგნიათ ეს მოძღვრება. **მე ბრალსა ვსდებ** იმათ, ვინც მარქსი თავის ხელსახოცად

*) შეშუბებული ლეგხები ისე იყვნენ დაშინებულნი რაზმელთისაგან, რომ მალელად ნამოთხრობნენენ ხოლმე თავის გაგირვებას.

**) თუ საჭიროება მოითხოვს ამ პირებს დავასახელებ.

***) მაგალითად, ერთხელ, აწ უკვე გარდაცვალებულ ნ. მინდიოვილს მოეკრნენ ქვეყნის მხრის რაზმელ-პროპაგანდისტები და ეარაფინი ხელში სარაინოო ბეჭედი მოსთხოვეს. ესა ხელიდან გაუხსნელთან და მთელი კვირა ინაღვლიდა. ი. ბ.

გაიაე პოლიტიკის შეტანა სკოლაში ლიდ, ეს ფუქი ოცნებაა და აი, ამ ოცნების წინაში მოთარეშენი გვისაყვედურებენ, თქვენ ფაქტებს ანგარიშს არ უწევთ, თქვენთვის სულ ერთია—რა გავა ცხოვრებაში და რა არ გავა, თქვენ ოცნებაში დასცურავთო.

რა არის ეს? სიყალბე თუ სიბრძაეე? პრაქტიკულის მოსაზრებით ეჭვენებენ „ზარს" პოლიტიკებო ფაქტიკა, ყოველად შეუწყნარებელია. ფეორიულად კი იგი სრულიად ყალბია. კულტურას პოლიტიკის ხელმძღვანელობა არ ესაჭიროება, არ ესაჭიროება ისეთი ხელმძღვანელობა სხვათა შორის სკოლას. კულტურა საერთოდ და სკოლა კერძოდ პოლიტიკის იარაღი თვის დანიშნულებით არც არის და არც უნდა იყოს. ხოლოდ მაშინ, როცა ეს შეხედულება კულტურის თვითმყოფელობაზე იქნება გატარებული საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, მხოლოდ მაშინ განთავისუფლდება სკოლა საერთოდ კულტურული შეშფოთებისგან, მხოლოდ მაშინ შეიძენება ისე წასწონ წონ სკოლამ და კულტურულმა მუშაობამ ცხოვრება, რომ ამ უკანასკნელმა აუცილებელ ჰყოს თვით პოლიტიკური რეჟიმის შეცვლაც. მხოლოდ ამ გზით შეიძლება გაიმარჯვოს კულტურამ არსებულ პოლიტიკურ რეჟიმზე. პოლიტიკური ტენდენციებისაგან განთავისუფლებული კულტურა—აი, რა გზით და რა საშუალებით იმარჯვებს მუდმივი, განუწყვეტელი პროგრესი პოლიტიკურ ფორმების და ტენდენციების დამბაგავებელ და კონსერვატიულ გაყოვნაზე. გამბატონებულ პოლიტიკის დამარცხება კულტურას და კულტურულ მუშაობას შეუძლიან არა პოლიტიკურ ხელმძღვანელობის გაპარვა ტრიბუნი, ამ ბრალსა ცდილ ეს ბრალი ეს ბრალ ეს ბრალ ეს ბრალ

ლოზად მოგვლინებოდეს „აღმოსავლეთ საქართველოს“, ამ უკანასკნელს თითქოს მ. ჩიჯავაძეი ვბოვის ნაფიცი, „ფვიძილ“ და შედგარი დამეგვეო თვისის ამდენი ხნის გმნმაკლოლამი (100 წლ.) შელაზეო ეფფლგბა-ინტერესებისა... „დასავლეთ საქართველოს ბარეკეიბისაკენ“. ასეთ სიზოგადოდ მოდგაზეის ენიაადმდგმ ბი „გამოეულიმკრნია (?) „ისარ“-მი „უსაბეელო ავტორს“ („უკანასკნელი კრეეა სამდგვალოეებისა“ № 6), რომელიც თითქოს ციელს სწამეებდეს მ. ჩიჯავაძეს—„ვითომდ მას ძეეენდოდეს ამერ-იმერთა სამდგვალოების შორის „შეეფლის და ბერობის“ ჩამოეყდეა. ეს აზრი (სიმართლეს მოკლდეეელი.ფ,—სწერს მ. ჩიჯავაძე,—რადგან ხსენებულ კრებაზე ლაპარაკი იყო ჩამოვარდნილი **ეკლესიაზე საკუთრებ** (კუთხეაი ჩვენია) და **არა ამერე-იმერობაზე.** მე,—განაგრძობს ის,—ვამტკიეგებდი შემდგეს:!) რადგანაც ქართლ-კახეთს (ანე ადმოსავლეთ საქართველოს), იმერეთისა და გურია-სამეგრელოს ეპარქიებს (დასავლეთ საქართველოს) საკეთარი საეკლესიოდ ხაზინები და სანთლის ქარხნები აქვთ, ამიტომ **ეპარქიათა შენახვაში მონაწილეობა უნდა მიიღონ ყველანი საქართველოს ეპარქიებმა და მათ ეხლა მაინც შეეშინეუნენ ადმოსავლეთ საქართველოს ეს ძმაც ფეარნი მეთქი.** მ. ჩიჯავაძემ ან თურმე რა „ეკრთა ძალაკრთეთ ბირში“. „მაგრამ,—განაგრძობს იგი,—სამწუხაროდ (!) «ძალკარეთ» (ფრხნილები იმისია,—იკეულხსმეა ჩიჯავაძის „ბიძამეეილები“, რომ ვსთარგმნთ რუსულითო) იწყინეს ჩემი მართალი (?) სიტყვები და ამა თუ იმ სამეკალთან ჩემს შესახებ გააკრეკლეს საზარელი ხმეები“.

მ. ჩიჯავაძის „სამეუსარიდ“, „ესახეელი ავტორი“, როგორც „ისარის“ რედაქციი შენიმნავს, გაზეთის ქრონიკეერი გამოდგა, რომელსაც ბეეეეეერნიე კრების ნამდვილი ანგარიში ძალთაგისეეთა «ისარში» და არა «ეკრეთი», **ეპარქიის მ. ჩიჯავაძის წინააღმდეგ მიმართული.** ქრონიკეერის მიერ გაზეთის ფურცლებზე გამოქვეყნებული კრებაზე ნალაპარაკეეი თითქოს ადარ მიხეფილს მ. ჩიჯავაძეს, ამიტომ ძა განეუზრახავს თავის მართლება და გასამართლებელ ეკრეილსაგ შესაბამი სათაური მისგა: „ვინაა მართალი“. ეს ისეთი ფრეფფად და ბენდდეგანაგ მეკდგენილი თავის მართლებაის ეკრილეა, რომ ამისი ფრი ნაწილის პირეკელ ეაკითხვით მკითხეკელი ადგილად ეკრნ კი მიხვდება, თეე ვის კეკამათეკა მ. ჩიჯავაძემ—«ესახეელ ავტორს“ (ან ეაზეთის ქრონიკეერს)! თუ „ადეკ. თალაქვაძეს“. ყოველ შემთხვევაში „ადეკ. თალაქვაძე“ მ. ჩიჯავაძისაგან ფრრხნილებში ჩასმელ „ძაყვარეთა“ რიგზეეი უსათუოდ შედან. ეხეეე არ იყოს, გაზეთ „ისარის“ რედაქეია მ. ჩიჯავაძის ეკრილეს შემდგეკ ენამიმანაგ ეკკეთეს: „ეშმაკვალია, ვისაგ ეკრ არს, ამ ეკრილს ეკამაუსოდ არ დასტეკვეს“. ადეიდგეკ, რომ მ. ჩიჯავაძის მრავალ-მხრივ ეეესანიმნავი ეკრილი ან არის ეკამაუსოდ დასაგდები, ამიტომ ვფიქრეთ, რომ არც დარჩება იგი ეკამაუსოდ, ვისაგაკ ეკრ არს, ხელო ვისაიადან მ. ჩიჯავაძემ თავის ეკრილეა მეგ არ დამტოგა ეყეურადეეეოდ, პირიქეთ, სდადილებს თავის „საეეეელერიდან“ ნაგარი და ეკრფფილი თავეე კადმემაფრქვეიოს, ვალდებეულად ვთვლი თავს. ჩემის მხრით პასუხის მაგიერი მოვთავეო ამავ «ისარის“ ფურცლებეზე.

ჩვენ ეკკვე აღნიშნეთ მ. ჩიჯავაძის სიტყვებით, თე რას „ამტკიეგებდა“ იგი აღნიშნულ კრებაზე „ეხლა ადეკ. თალაქვაძე კი ამტკიეგებდა **ეკეკ ეხეა**“,—სწერს მ. ჩიჯავაძე,—ადეკვანილი მასი ენიმეგი ეეეეე